

Megújuló Magyar Hírlap

Mint Németh Péter főszerkesztő elmondotta, ezenül e napilap 16 oldalon, 120 ezer példányban készül; minthogy a megnövekedett terjedeleme miatt 30 százalékkal több cikk- és fotóanyag fér el egy újságoldalra, március elsejétől az árát megemelik, 11 forint 50 fillérbe kerül majd. Közéletészeresére bővül a gazdasági és a sportrovát terjedelme, s Sztori címmel új rovat nyílik.

A sajtótájékoztató után a főszerkesztő lehetővé tette, hogy az épp költözködő félben levő szerkesztőséget megtekintsük. (Ugyanez nyomdájukra nem mondható el, minthogy annak igazgatója kerek-perc megtiltotta, hogy belépünk a még teljesen berendezett épületbe.)

A Magyar Hírlap — amelyet a Robert Maxwell angol sajtómágnás elnökletével, 125 millió forintot alapítókével megalkult Magyar Hírlap Könyv- és Lapkiadó Részvénytársaság ad ki — hétfőtől új formátumban jelenik meg. Erről tartottak sajtótájékoztatót Budapesten tegnap az Rt. és a szerkesztőség vezetői.

A részvénytársaság a Magyar Honvédségtől bérlti a szerkesztőség és a nyomda épületét, melyek nem a Belvárosban, hanem a Néptudományi Központ szomszédságában, a Szalay-laktanyaként ismert területen találhatók. (Itt, ebben a komplexumban „szé-

kel” egyébként a hadsereg művészegyüttese, és újságjának szerkesztősége is.)

A korszerű, elektronikus lapelőkészítési technológiával is megismerkedhetünk; azt tapasztaltuk, hogy a budapesti kollégák is Macintosh-gépeken dolgoznak, olyanokkal, mint amilyenekkel szerkesztőségünk is felszereltetett.

A Magyar Hírlap szerkesztőségében — tudtuk meg a sajtótájékoztatón — 67 újságíró dolgozik, közülük 8 tördelőszerkesztő, 5 fotóriporter. A lap politikai irányvonalaival kapcsolatban a főszerkesztő azt emelte ki, hogy továbbra is liberális értékeket követnek, s minden tárgyilagos véleménynek helyet adnak hasábjain. Azt tervezik, hogy nyártól színes napilapot készítenek; ez volna az első ilyen újság Magyarországon. Nem titkolták, hogy jelenlegi olvasótáboruk kiszolgálása mellett az eddigieknél jobban kívánják „megcélózni” a 25 és 35 év közöttieket, tehát a fiatal nemzedéket.

A hír szent, a vélemény szabad.

S. I.

Csoda-fotográfiák Szegeden

A kiváló felkészültségű fizikus, a szegedi főreáliskola igazgatója, **Homor István** (1849—1934) 1896. február 23-án mutatta be az 1892-ben alapított Dugonics Társaság ülésén a „csodával felérő fényt”, az elkészült röntgenfelvételeket, és azokat elhelyezte a Guttman-cég kirakataiba közszemlére. Kísérleteiről néhány hónappal később így írt: *„Mindazon felvételek, melyeket a hazai és a külföldi lapok (csak 1897-ben) közöltek, már jóval előbb megvoltak a szegedi reáliskola múzeumában.”*

Homor István kísérleteit 1896. január 18-án kezdte, és szorgalmát már 20-án siker koronázta. Az, hogy Röntgen 1895. novemberében (publikálása: 1895. dec. 28-án) felfedezte fel a sugarakat, és néhány hétre rá egy szegedi középiskolai tanár már készüléket szerkesztett, ez az igazi haladás!

A korabeli újság (Szegedi Napló) e tényről így ír: *„Homor egyik tanítványa kezének csontjait fotografálta le egy egész közönséges fényképlemezre... A diák kézcsontrajzának árnyait az erős sugarak a kazetta faajtán át lerajzolták az érzékeny lemezre. Homor tanár a növendékek örömeire több kísérletezést tett. Sikerült a lemezfelvételeket előidézni Kalmár fényképlemezre. Homor tanár a következőkben is folytatja a kísérletezéseket.”*

Homor korai (hazánkban legelőször) érdeklődését biztos, hogy Szeged szellemisége ápolta, amely igazán hatott az egész városban.

A röntgensugár hamarosan más hazai tudományos műhelyek szenciája is lett. Erre Homor után **Högyes Endre**, **Wartha Vince**, **Strausz Armin** professzorok, és a nagyváradi premonteri paptanár, **Károly**

Iren József is felfigyelt. De a hazai elsőbbség Homor Istváné.

Az itthoni kísérletezők, köztük a Szombat-hely melletti Herényben dolgozó **Gothard Jenő** keveset tudtak egymásról, külön-külön szorgoskodtak, s mégis hasonló eredményekre jutottak. Később **Kiss Károly**, **Alexander Béla** és mások is bekapcsolódtak hazánkban a vizsgálatokba. A hazai folyóiratok is szívesen foglalkoztak e témával, és cikkeket közöltek róla az Orvosi Hetilap, és a Természettudományi Közönség is.

Az élő testbe való beelátás módszeréből azután tudomány lett, amelyhez igen értékes adalékokat szolgáltatott a kiemelkedő professzorok megfigyeléseinek és a külföldi híreinek túlnyomórészt a szegedi Homor István és középiskoláink kísérletező kedvű tudóstanárai is.

Homor 1872-ben került Szegedre, és közel 50 éven át tanított itt. **Babits Mihállyal**, **Csonka Ferenc**cel együtt ő tanította Roth (Rákosi) Mátyást, és 1909-ben egy szervezkedés nyomán ki akarta csapni a főreálból, de a korabeli tankerületi főigazgató megmentette. (Rákosi Mátyás 1905 és 1910 között a szegedi főreálban tanult. A mai Védres István Szakközépiskolában múzeumot is berendeztek 1950-ben „értékelésére.”)

Homor István nemcsak kísérletező fizikus és pedagógus volt, hanem szakíró is. Foglalkozott az iskola történetével, a fizikatanítás módszertani kérdéseivel és az elektromosság újabb felfedezéseivel. Írásai jelentek meg a Röntgen-sugarak orvostudományokban várható jelentőségéről és jövő reményeiről.

A fizikus Homor szegedi orvosok közreműködésével hamarosan ő maga is szolgálta az X-sugarak egészségügyi felhasználását.

Bátyai Jenő

A Szegedért Alapítvány fődíjasa

A genti telefonnál Gregor József

— Öreg, köszönöm, hogy hívtál. Ötödik hete folynak itt a próbák, szinte az örökérvényűségnek tűnik számomra. En, aki huszonnégy évig Kiskundorozsmára is alig voltam kicsalható, rettentően szenvedek a honvágytól.

— Tudod, miért kereslek? Nem hiszem, hogy eljutott hozzád a hír: a Szegedért Alapítvány kuratóriuma neked ítélte fődíját. Engedd meg, hogy elsőként gratuláljak. Halló... halló...

— Ne hülyéskedj, itt vagyok, csak nehezen tudok megszólalni. Meg lenyeltem a... No! Borzasztóan meg vagyok hatódva. Hidd el, sokféle elismerésben volt részem, de ez igazán szívemhez közel álló, nem várt dícséret. Azért esik nagyon jól, mert tudom, nem hivatalból, nem szakmától kaptam, hanem ami nekem a legkedvesebb, a közönségtől, a város polgáraitól. Tehát a szeretetüket is belefoglalták. S azon túl, hogy megható és megtisztelő, úgy érzem, annak is igazolása, hogy Szegeden van művészeti élet, igényes operai és zenei kultúra.

— Jóska! Mesélj valamit a genti operáról. Hogyan készültök a bemutatásra?

— Jövő hét keddjén lesz a premier. Ez a hosszú próba-időszak nem szerencsés. Mi ottthon panaszkodunk, hogy rövidke és sűrítettek a felkészülési időszakok. Itt pedig most úgy érzem, a harmadik hét végére tökéletesen készen volt a darab. Azóta mind fázasztóbbak és unalmasabbak a próbák, a kezdeti kellemes együttlétek ki-

Tegnap hozta nyilvá-nosságra a Szegedért Alapítvány kuratóriuma, hogy idel fődíját Gregor Józsefnek, a szegedi opera népszerű énekeseinek és vezetőjének ítélte. Annak a kiváló művészek és nagyszerű embernek, akinek kevesen szerethetik jobban ezt a választott várost, s akinél jobban kevés szegedit ismernek a világban. Ötödik hete Belgiumban dolgozik. A genti Királyi Flamand Opera Rossini-bemutatóra készül, s a Hamupipóke című vígopera Don Magnifico szerepére Gregort kérték föl.

Tárcsázom a számot, s pillanatok múlva örvendezik a jól ismert basszus gazdája:

ürültek, mindenki szeretne már túl lenni az egészen.

— Milyen a genti opera felépítése, művészeti programja?

— Belgiumban a művészeti élet több csatornán kapja a szubvenciót. A genti opera és baletszínház például a belga államtól, a flamand kormánytól és Gent városától. Az összeg körülbelül a szegedi operának nyújtott támogatás tízszerese, ezért évente 40 előadást tartanak. A zenekar és az énekkar mellett nincs állandó társulat, egyes produkciókra szerződtenek énekeseket. A Hamupipókében ír mezzosopránnal, svéd baritonistával, amerikai tenorral és basszussal, holland szopránal és alttal dolgozom együtt, a

színpadra állító flamand színházi rendező, akinek ez az első operafeladata, s az előadás olaszul megy.

— Akkor nem esik nehezedre a szegedi viszonyokkal szembeníteni a kinti körülményeket.

— A művészetek mögött rendkívül erős és nagyvonalú gazdasági háttér húzódik. Ennek ellenére nem cseréltem el a szegedi operát a gentire. A kosztümöket például római és párizsi műhelyekben készítették, de egyik sem üti meg a szegedi színház szabóságának színvonalát. Bár a világ sok pontjáról összebörzött, jórészt fiatal énekesek rendkívül felkészültek, de tehetségben, hangszínen, művészi képességekben a szegediek messze felülmúlják őket. Hidd el, ezt nem csupán az izonyatos honvágy mondatja velem. Jóleső érzés, hogy minden rossz tapasztalat ellenére állíthatom: a magyar kultúra nem írható le Európa térképéről.

— Hogyan alakul programod, remélem, a díjátadáson Szegeden leszel.

— Huszonhatodikán lesz a genti premier, amit négy előadás követ. Március 5-én Szegeden leszek, s természetesen boldogan veszem át 11-én a díjat. Aztán Triesztben Don Pasqualét énekelek, majd április végétől Antwerpenben 10 előadásban ismét a Hamupipóké.

— Még egyszer gratulálok! Sok sikert a keddi premierhez! Viszlát!

— Köszönöm a hívást. Minden ismerőst üdvözlök.

T. L.

Kölcsönkenyér visszajár

„Legalább öt év kell a társadalombiztosítási rendszer gyökeres átalakításához” — nyilatkozta még minisztersége idején **Csehák Judit**. A lassú változást előreléző miniszteri jóslat sem sejtette azonban, hogy a reformnak nevezett folyamat közben a társadalombiztosítás nem-hogy jobb, hanem egyre rosszabb helyzetbe kerül — mert, mint ahogyan egy minapi tájékoztatón hallottam —, ha nem látják el hamarosan vagyonnal, akkor komoly problémák várhatók működtetésében.

A vagyonpolitikai irányelvek szerint már tavaly ősszel kellett volna megkezdenni a TB vagyoni ellátását, de mind a mai napig egy fillért sem kapott. E nemes gesztus az államkasszától lenne elvárható, már csak azért is, mert a TB-t még a legutóbbi években is foztogatta az állami költségvetés.

A társadalombiztosítás '89-ben vált végre önállóvá, ami azt jelentette, hogy a munkabérek után fizetett — példátlanul magas — 53 szá-

zalékos társadalombiztosítási, illetve nyugdíjárulékából származó bevételét már nem olvasztották be az állami költségvetésbe. Önállósulása évében 27 milliárd forint bevételi többlettel bírt, amiből azonban — nemes egyszerűséggel — elvettek néhány milliárdot, nem mára, mint a költségvetési hiány fedezésére. Mégpedig igen „furfangos” módon: a kormány vásároltattott a társadalombiztosítással 13,5 milliárdért lakásalapkötvényt.

Maradt volna valamennyi többlet, de történt, hogy időközben — '90 áprilisában — az állam ugyan átvállalta a társadalombiztosítástól a családi pótlék fizetését, de cserébe — '90 januárjától — ráhagyta az akkor 66 milliárd forintot költségű egészségügy finanszírozását. S mert az államkasszának nem volt pénze az átvállalt családi pótlék kifizetésére, ezért ezt három hónapig — helyette — a TB fizette. Így közel 17 milliárdot vesztett.

A többletbevétel időszaka ezzel véget is ért. Sem tavaly nem volt, sem ez év-

ben nem lesz többletbevétel. A korábbi tartalék is elűszott, s újabbra már nincs is remény, hiszen egyre több a kiadás. Mert amellet, hogy a lerobbant egészségügy működését biztosítani kell, még jó néhány szociális jellegű ellátás finanszírozása is feladata.

A társadalombiztosítási alaphól kell ugyanis fedezni olyan területeket is, amelyek mögött nincs járulék. Így a gyes, az anyasági, temetési segélyt, az útiköltség-hozzájárulást stb. E szociális juttatások fedezése — ez évben — több mint 20 milliárdjába kerül.

Úgy tűnik hát, hogy reform címszó alatt válságméltítás történik. A rendbe tétel halogatásának viszont igen súlyos következményei lehetnek. A társadalombiztosítás — tán be nem következő — összeomlása felér egy taxisblokáddal. Ha ugyanis a gondjaira bízott egészségügy — pénz hiányában — nem működtethető, megbénul az ország.

— kalocsai —

Tisztaszobák üvegképei

A Kárpát-medence népeinek kincstárában fellelhető üveglapra és tükörrre festett szentképek az egyszerű ember szépségigényéről árulkodnak. S arról is, hogy a népek életében évszázadokig központi helyen szerepelt az Isten és a Szentírás. Afféle bibliai pauperum ez a Jézus és a szentek életéről mesélő kiállítás. Ezekkel a gondolatokkal kezdte megnyitó beszédét tegnap délután Gyulay Endre megyés püspök a Horváth Mihály utcai képtárban.

